

سند مجعول و کلاهبرداری در حقوق کیفری ایران

نویسنده:

دکتر یحیی مهر - مهندس عادل صادقی شرف

www.ketab.ir

سرشناسه :	بابایی مهر، فاطمه، ۱۳۷۲ -
عنوان و نام پدیدآور :	سند مجعول و کلاهبرداری در حقوق کیفری ایران/نویسندگان فاطمه بابایی مهر، عادل سعادت‌شرفه.
مشخصات نشر :	اردبیل: صبا نسیم، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری :	۲۲۸ص.
شابک :	۹۷۸-۶۰۰-۹۶۹۱۱-۴-۲
وضعیت فهرست نویسی :	فیبا
موضوع :	اسناد حقوقی -- ایران -- جعل
موضوع :	Legal documents -- Forgeries -- Iran
موضوع :	کلاهبرداری و کلاهبرداران -- ایران
موضوع :	-- IranSwindlers and swindling
موضوع :	سعادت‌شرفه، عادل، ۱۳۶۷ -
موضوع :	۱۳۹۷ س۹/ب۲/۴۳۲۴ KMHE
رده بندی کنگره :	۲۴۵/۵۵۰۳۶۳
رده بندی دیویی :	۵۳۴۳۹۶۸
شماره :	

عنوان کتاب: سند مجعول و کلاهبرداری در حقوق کیفری ایران

مؤلفان: فاطمه بابایی مهر - عادل سعادت‌شرفه

طراح روی جلد: امین انورزاده

ناشر: صبا نسیم

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۹۱۱-۴-۲

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۹۱۱-۴-۲

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

کلیه این اثر برای ناشر محفوظ است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و انتشار تمام یا قسمتی از اثر را به صورت چاپ، فتوکپی، جزوه و حتی دست نویس ندارد و متخلفین به موجب بند ۵ از ماده ی ۲ قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرد.

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

- سروشنامه
عنوان و نام پدیدآور : سند مجعول و کلاهبرداری در حقوق کیفری ایران/ نویسندگان فاطمه بابایی عجز، عادل سعادت‌ی شرفه.
مشخصات نشر : اردبیل: صیامسپهر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری : ۲۲۸ص.
شابک : 978-600-58911-4-2
وضعیت فهرست نویسی : فهرس
نوع : اسناد حقوقی -- ایران -- جعل
موضوع : Legal documents -- Forgeries -- Iran
کلاهبرداری و کلاهبرداران -- ایران
موضوع : Swindlers and swindling -- Iran
نوع : سند شرفه، عادل، ۱۳۶۷ -
رده بندی کنگره : ۱۳۶۷ س۹/۲/۴۳۴۴/۴۳۴۴
رده : دیورم : ۳۲۵/۵۵۰۲۶۳
شماره کتابت : ۵۲۴۲۹۶۸
شماره کتابت : ۵۲۴۲۹۶۸

مقدمه	۱۱
فصل اول	۱۵
کلیات (مبانی، مفاهیم و تاریخچه)	۱۵
۱-۱- تعریف سند مجعول	۱۵
۲- اهمیت شناسایی و تعریف استفاده از سند مجعول	۱۶
۳-۱- لزوم ارائه تعریف استفاده از سند مجعول	۱۹
۴-۱- ویژگی‌های تعریف صحیح از جرم استفاده از سند مجعول	۲۳
۵-۱- تاریخچه جرم استفاده از سند مجعول	۲۵
۶-۱- تعریف جرم کلاهبرداری	۲۷
۷-۱- شرایط تحقق کلاهبرداری	۳۲
۸-۱- پیشینه تاریخی قوانین کلاهبرداری	۳۷
فصل دوم	۴۷
جرم استفاده از سند مجعول و کلاهبرداری در حقوق موضوعه ایران	۴۷
مقدمه	۴۷
۱-۲- عناصر تشکیل دهنده جرم استفاده از سند مجعول	۴۸
۱-۱-۲- عنصر قانونی جرم استفاده از سند مجعول	۴۸
۲-۱-۲- عنصر مادی جرم استفاده از سند مجعول	۴۹
۲-۲- موضوع جرم استفاده از سند مجعول	۵۰

۵۱.....	۳-۲- فعل استفاده از سند مجعول
۵۳.....	۴-۲- مفهوم استفاده در جرم استفاده از سند مجعول
۶۹.....	۵-۲- اشکال مختلف تحقق فعل مثبت خارجی در جرم استفاده از سند مجعول
۷۳.....	۶-۲- نقش ضرر در تحقق جرم استفاده از سند مجعول
۷۸.....	۷-۱- مرکب بودن عنصر قانونی جرم استفاده از سند مجعول
۸۶.....	۲-۷-۱- جرمی یا تمثیلی بودن مصادیق دست بردن در اسناد
۹۹.....	۲-۷-۲- مفروض ضربه در جرم استفاده از سند مجعول
۱۰۰.....	۲-۷-۳- جایگاه ضرر در عناصر تشکیل دهنده جرم استفاده از سند مجعول
۱۰۱.....	۸-۲- مجازات استفاده از سند مجعول
۱۰۹.....	۹-۲- کلاهبرداری
۱۰۹.....	۲-۱۰- جرم کلاهبرداری در فقه اسلامی
۱۱۳.....	۲-۱۱- عناصر یا ارکان متشکله جرم کلاهبرداری
۱۱۳.....	۲-۱۱-۱- عنصر قانونی:
۱۱۴.....	۲-۱۱-۲- عنصر مادی:
۱۱۷.....	۲-۱۱-۳- عنصر معنوی:
۱۱۸.....	۲-۱۲- موضوع جرم کلاهبرداری
۱۱۹.....	۲-۱۲-۱- حصول نتیجه مجرمانه در کلاهبرداری
۱۲۴.....	۲-۱۳- شروع به کلاهبرداری

- ۱۲۸-۱۴-۲- همکاری در ارتکاب جرم کلاهبرداری ۱۲۸
- ۱۲۸-۱-۱۴-۲- شرکت در کلاهبرداری ۱۲۸
- ۱۳۲-۲-۱۴-۲- معاونت در کلاهبرداری ۱۳۲
- ۱۳۳-۱۵-۲- تعدد یا تکرار جرم کلاهبرداری ۱۳۳
- ۱۳۵-۱۶-۲- صور خاص جرم کلاهبرداری ۱۳۵
- ۱۵۶-۱۸- مجازات کلاهبرداری ۱۵۶
- فصل سوه ۱۵۹
- وجوه ارتکاب و افتات جرم استفاده از سند مجعول و کلاهبرداری ۱۵۹
- ۱-۳- مقایسه جرم استفاده از سند مجعول و کلاهبرداری ۱۵۹
- ۱-۱-۳- مقایسه جرم استفاده از سند مجعول و کلاهبرداری از نظر هدف و انگیزه ۱۵۹
- ۲-۱-۳- تفاوت جرم کلاهبرداری و استفاده از سند مجعول از منظر فعل و ترک فعل ۱۶۱
- ۳-۱-۳- مقایسه جرم کلاهبرداری و استفاده از سند مجعول از منظر وسیله ۱۶۵
- ۴-۱-۳- مقایسه از منظر عملیات متقلبانه ۱۷۱
- ۵-۱-۳- مقایسه از منظر اغفال و فریب مالیابخته ۱۷۵
- ۲-۳- مثالی برای مقایسه دو جرم استفاده از سند مجعول و کلاهبرداری ۱۷۷
- ۳-۳- مقایسه ضرر در جرایم کلاهبرداری و استفاده از سند مجعول ۱۸۰
- ۴-۳- مقایسه ارکان جرم در کلاهبرداری و استفاده از سند مجعول ۱۸۷

- ۳-۵- مقایسه جرم کلاهبرداری و استفاده از سند مجعول از نظر مجازات. ۱۹۱
- ۳-۶- قوانین تشدید مجازات کلاهبرداری در راستای جرم استفاده از سند مجعول ۱۹۵
- ۳-۷- نمونه پرونده کلاهبرداری با استفاده از سند مجعول ۲۰۶
- نخچه ۲۱۳
- پیشنهادهای ۲۱۶
- منابع و اخذ: ۲۱۹

مقدمه

جرائمی از قبیل کلاهبرداری و استفاده از سند مجعول، عامل مهم سلب آسایش عمومی، کاهش سطح اعتماد افراد و سازمانها، از بین رفتن امنیت و سلامت جامعه و نیز زمینه‌ساز بسیاری از ضررهای مالی معنوی است که به اشخاص حقیقی و حقوقی و سازمانها وارد می‌گردد. همچنین، باعث خدشه به حیثیت و اعتبار فرهنگی، علمی و اقتصادی کشور می‌شود و یکی از عوامل اساسی ناکارآمدی اقتصادی و اجتماعی در جامعه محسوب می‌گردد. برای داشتن جامعه‌ای سازمان یافته و منظم، ضبط و ثبت اسناد نیازی ضروری و اساسی است. وقتی مطالب و عموماً روابط حقوقی افراد در قالب قراردادها، عقود و غیره در دفاتر دولتی و رسمی و یا حتی عادی ثبت و ضبط می‌شود. خیال و دغدغه جمهور مردم باید از جانب آن راحت باشد. در یک جامعه منظم و اسلامی که طولانی‌ترین دستور قادیانی نیز به آن اختصاص یافته، معاملات بین افراد از طریق نوشته‌هایی که در دفاتر رسمی یا عادی ثبت و ضبط می‌شود بایستی صورت بگیرد تا در صورت وقوع اختلاف و کتمان، محاکم در احراز قصد واقعی طرفین دچار شبهه نگردند. در چنین جامعه‌ای منظم و با این دیدگاه به ثبت و ضبط مطالب، مردم نباید در اعتبار سند دچار تردید شوند. کلاهبرداری نیز از جمله جرائمی است که در نظم جامعه ایجاد خلل می‌نماید.

کلاهبرداری و استفاده از سند مجعول دو واژه ای هستند که اکثراً در کنار هم تعریف می‌شوند ولی تشابهات و تفاوت‌هایی نیز دارند که در این کتاب به آنها اشاره خواهد شد. معمولاً در اکثر کشورها، جرایم در تقسیم‌بندی کلی به جرایم علیه اشخاص، جرایم علیه اموال و مالکیت و جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی تقسیم می‌شوند. درست است که در واقع تمامی جرایم، علیه امنیت کشور و دولت و نیز علیه آسایش عمومی ارتکاب می‌یابند. اما جرایم علیه امنیت و آسایش عمومی مستقیم‌ترین مصالح و منافع عمومی ملت و کشور را هدف قرار داده و ضرر و زیان این نوع جرائم متوجه تمامی افراد جامعه می‌باشد چه آنکه وقوع این جرائم، استیلا، امنیت و آسایش عمومی مردم را به مخاطره می‌اندازد و این خسارت در برخی از جرایم روشن و ملموس‌تر است. جرائمی مثل جعل و تزویر از باب اینکه اعتماد عمومی را نسبت به صحت اسناد، نوشته‌ها، اوراق بهادار، اسکناس و نظایر آنها سلب کرده و در مواردی مثل جعل اسناد، رایج بنیانهای اقتصادی جامعه را متزلزل می‌سازند جرایم علیه آسایش عمومی محسوب شده‌اند. استحکام روابط اجتماعی، اقتصادی و غیره نیازمند آن است که افراد جامعه بتوانند به اصالت درستی نوشته‌ها و اسنادی که برای اهداف مختلف در اختیار آنها است اطمینان داشته باشند، به همین علت است که این پیشنهاد که چون جعل در واقع مقدمه‌ای

است برای استفاده بعدی از سند مجعول یا برای ارتکاب کلاهبرداری و نظایر آنها و بنابراین نباید جرم مستقلی محسوب شود بلکه، جز در موارد استثنایی مثل جعل اسکناس و قلب سکه، فرد مرتکب را تنها باید در صورت « مورد استفاده قرار دادن » سند مجعول یا ارتکاب کلاهبرداری و یا در صورت امکان تحت عنوان شروع به کلاهبرداری به حاکم کشید در اکثر نظام های کیفری موجود دنیا پذیرفته نشده است.

مع الوصف در اکثر نظامهای کیفری دنیا همواره بر اهمیت حفظ این جرم به عنوان یک جرم مستقل در جهت تحکیم روابط اجتماعی سالم تاکید شده و این جرم به عنوان یک جرم مستقل در جهت تحکیم روابط اجتماعی سالم تاکید شده است. این جرم علی رغم اینکه در بسیاری از موارد موجب بردن مال می شود در زمره جرایم علیه آسایش عمومی، و نه جرایم علیه اموال، طبقه بندی شده است که نشانگر توجه به ابعاد غیر مالی آن است. قانون مجازات اسلامی ایران نیز جرم استفاده از سند مجعول را جرمی مستقل با اهمیت تلقی و مواد ۵۲۳ الی ۵۴۲ خود را به آن اختصاص داده است.